

кандидат філологічних наук,
старший лаборант кафедри історії
та культури української мови
Чернівецького національного
університету
імені Юрія Федьковича

ОСОБЛИВОСТІ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ЛОГІЧНОСТІ/АЛОГІЧНОСТІ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ СУБСТАНТИВНИМИ ТА АД'ЕКТИВНИМИ СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНИМИ МОДЕЛЯМИ

Модель фразеологізму тлумачать як логічну конструкцію, утворену шляхом абстрагування від конкретного фразеологізму. І хоча набуло поширення твердження Я. Барана, за яким «фразеологізмам не притаманна модельованість як поєднання типової структури з типовим значенням, модельованість притаманна вільним слово-сполученням і реченням, а фразеологізми є одиничними, а не серійними утвореннями, які не характеризуються закономірністю і регулярністю утворення» [2, с. 28], усе ж численними науковими дослідженнями учених-фразеологів доведено, що фразеологізми не лише виникають за різноманітними моделями, а й компоненти їх форми та значення логічно і модельовано через низку мисленнєвих операцій зливаються в одну цілісну стійку одиницю.

Модельовання фразеологізмів виникло в аспекті їх структурно-семантичного аналізу. Загалом *структурно-семантичною моделлю* фразеологізму В. Мокієнко називає «тип синтаксичних конструкцій, за якими утворюється ряд стійких сполучень; структурно-семантичний інваріант стійких сполучень, який схематично відбиває порівнянну стабільність їх форми й семантики» [3, с. 51–52].

Структурно-семантичні моделі фразеологізмів спираються на їх семантико-граматичну класифікацію, яка враховує загальні особливості семантики, синтаксичної побудови та морфологічного складу форми фразеологізмів. Схемний запис такого моделювання фразеологізмів вважаємо за доцільне здійснювати згідно із загальноприйнятими латинськими позначеннями частин мови та їх категорій. Відповідно до фрагмента дійсності, репрезентованого фразеологізмами (назви об'єкта, дії, ознаки тощо), загально визначним є поділ фразеологізмів на субстантивні, ад'єктивні, вербальні, адвербіальні та інтер'єктивні. Різні аспекти структурно-семантичного моделювання розробляли та широко використовували у своїх працях Л. Авксентьев, Н. Бабич, М. Демський, Ю. Прадід, В. Ужченко, Д. Ужченко та інші українські фразеологи.

Залежно від семантико-граматичної характеристики фразеологізмів, способів вияву фразеологічною структурою загальної семантики фразеологізми можуть виникати на основі різних структурно-семантичних моделей. Такі моделі розуміємо як закріплення за окремим типом фразеологічного денотата певної фразеологічної структури, яка, наповнюючись конкретними компонентами, стає основою алогічних фразеологізмів: квазіреальних, ірреальних, фантомних, абсурдних та паралогічних.

Мета статті – проаналізувати основні структурно-семантичні моделі субстантивних та ад'єктивних фразеологізмів української мови, з'ясувати, чи можуть виникати різні логічні та алогічні фразеологізми на основі однієї структурно-семантичної моделі.

Субстантивні фразеологізми, загальне значення яких полягає у фіксації об'єкта чи явища, найчастіше утворені за типовою моделлю $O_1 + \text{Attr}_{O_1} \rightarrow O_2(N_n) + \text{Attr}_{O_2}(\text{Adj})$ – денотативний об'єкт та притаманна йому ознака втілені в аналогічній формі *об'єкт + ознака*; під час утворення фразеологізму відбувається алогічна заміна O_1 на O_2 .

Якщо в такій моделі поєднання $O_2(N_n) + \text{Attr}_{O_2}(\text{Adj})$ логічно виправдане, а O_2 , O_1 належать до різних концептуальних сфер, виникають фразеологізми квазіреальні: *березова каша (припарка)* – «різки для покарання» [4, с. 289], *мильна бульбашка (булька)* – «щось ненадійне, несправжнє тощо» [4, с. 48], *сліпа курка* – «людина, яка погано бачить» [4, с. 320].

Якщо форма фразеологізму утворена поєднанням $O_2(N_n)$ із невластивим, нетиповим для нього атрибутом $\text{Attr}_{O_2}(\text{Adj})$, виникає фантомний фразеологізм: *болюча (слаба, слабка тощо) струна* – «найбільш вразливе місце; те, що особливо мучить, хвилює кого-небудь» [4, с. 699], *житейське море* – «життя з його турботами, неспокоєм тощо» [4, с. 405], *медові дні* – «щасливий час, найкраща пора у чиемусь житті» [4, с. 209], *золотий дощ* – «великі прибутки; гроші» [4, с. 219], *раціональне зерно* – «щось суттєве, доцільне, конструктивне» [4, с. 263].

Абсурдні фразеологізми виникають тоді, коли атрибут $\text{Attr}_{O_2}(\text{Adj})$ є не лише невластивим, а й логічно унеможливленим семантикою об'єкта $O_2(N_n)$: *(живий) мрець (мертвець)* – у знач. «1. Дуже худа, виснажена, немічна тощо. людина» [4, с. 410], *живий труп* – «гой, хто позбавлений будь-яких життєвих інтересів, прагнень, бажань; байдужий до усього» [4, с. 725], *пташине (рідше пташаче) молоко* – у знач. «1. Щось найсмачніше, найприємніше, найбільш бажане» [4, с. 403].

Зрідка O_2 та O_1 у загальній субстантивній моделі можуть належати до однієї поняттєвої сфери, а $\text{Attr}_{O_1}(\text{Adj})$ та $\text{Attr}_{O_2}(\text{Adj})$ можуть бути взаємопов'язаними (у такому разі йдеться лише про алогічність використання атрибута, тобто алогічність зв'язку між компонентами форми, а не між денотатом і цілісною фантомною зовнішньою формою): *живе слово* – «1. Усне повідомлення безпосередньо кому-небудь. 2. Висловлювання, яке виражає правдиві, цікаві, нові думки» [4, с. 665], *криве слово* – «висловлена в грубій формі образа» [4, с. 665], *мертвий капітал* – «цінність, яка не використовується ким-небудь, не знаходить застосування» [4, с. 287].

Іноді типова модель творення субстантивних алогічних фразеологізмів може бути видозмінена:

1. $O_1 + Atr_{O_1} \rightarrow O_2(N_n) + [pr] + O_3(N)$ – денотат та його атрибутивну характеристику передано як відношення між двома об'єктами; залежно від семантичної взаємоузгодженості $O_2(Nn)$ та $O_3(N)$ модель може бути реалізована фразеологізмами:

– квазіреальними (O_2 та O_3 логічно узгоджені в межах фразеологізму): *бальзам на рану (на душу)* – «слова підтримки або радісна звістка» [4, с. 23], *ніж у спину* – «зрадницька, підступна поведінка щодо кого-, чого-небудь» [4, с. 435], *горішок не по зубах* – «дуже складна справа, не під силу кому-небудь» [4, с. 161], *гра з вогнем* – «дуже небезпечні дії без урахування можливих наслідків; великий ризик» [4, с. 165];

– фантомними (поєднання O_2 з O_3 нереальне): *вовк в овечій шкурі* – «лицемірна людина, яка під маскою доброзичливості приховує злі наміри» [4, с. 119], *пуп землі* – «центр, основа всього» [4, с. 58], *пам'ять серця* – «спогади про щось дороге, близьке, незабутнє» [4, с. 483];

– абсурдними (семантика O_2 виключає можливість його поєднання з O_3 в одному контексті): *свояк із лівої щоки* – «нерідна, чужа людина» [4, с. 637], *без тижня день* – «дуже малий, короткий термін» [4, с. 190], *через вулицю бондар* – «дуже далекий або зовсім не родич» [4, с. 36].

2. $O_1 + Atr_{O_1} \rightarrow [pr] + [O_2(N)] + [pr] + O_3(N)$ – денотативний об'єкт схарактеризовано як іменниково-прийменникове сполучення або як відношення між двома об'єктами; модель репрезентована фантомними фразеологізмами: *[і] на краю світу* – у знач. «1. У дуже віддаленому, глухому, необхідному місці» [4, с. 312], *під крило* – у знач. «1. Під командвання, керівництво» [4, с. 313], *почому (почім) ківш (фунт, корець і т. ін.) лиха* – «багато горя, біди, неприємностей тощо» [4, с. 295], *до дідька в зуби* – «1. У небезпеку, в халепу. 2. У найвіддаленіше і найнебезпечніше місце; будь-куди» [4, с. 202], *без тіні* – «з цілковитою відсутністю сліду чого-небудь, натяку на щось» [4, с. 712].

3. $O_1 + Atr_{O_1} \rightarrow [con] + O_2(N) + [con] + O_3(N)$ – денотативний об'єкт виражено через сполучення двох об'єктів; за такою моделлю утворено невелику кількість квазіреальних фразеологізмів: *руками й ногами [й] зубами* – у знач. «1. Всіма силами» [4, с. 621], *[усякими] правдами й неправдами* – «різними засобами, навіть порушуючи певні норми, етикет тощо; будь-що» [4, с. 554], *без керма і без вітрил* – «не маючи певного спрямування, визначеної мети» [4, с. 290].

Якщо у такій моделі використано сполучник *ні ... ні*, який заперечує наявність об'єктів, виникають паралогічні фразеологізми із загальною семантикою відсутності чогось ($neg_{O_1} \rightarrow [con](ні) O_2(S) + [con](ні) O_3(S)$): *ні риба ні м'ясо* – у знач. «2. Щось невизначене, неясне, невиразне» [4, с. 597], *ні шкури ні шерсті* – «зовсім нічого» [4, с. 777], *ні вуха ні рида* – «зовсім нічого» [4, с. 141], *ні одвіту, ні привіту* – «ніякої відповіді, жодної реакції з боку когось на що-небудь; нічого» [4, с. 460], *ні кілка, ні дрючка* – «нічого» [4, с. 296].

4. $O_1 + Atr_{O_1} \rightarrow S(Nn) + P(V) + [pr] + O_2$ – об'єкт із властивим йому атрибутом може бути виражений через дію, яка є виразником властивостей позначуваного об'єкта. Така модель втілення семантики предметності вербальною формою є алогічною вже на рівні структури, вона притаманна невеликій кількості фантомних фразеологізмів: *на серці [наче] миші шкребуть (шкрябають, скребуть тощо) / зашкребли (зашкрябали, заскребли тощо)* – «у когось поганий, гнітючий і т. ін. настрій; комусь тривожно, неспокоїно» [4, с. 390], *чорт (біс) зна (знає) що* – «не те, що треба; не таке, як треба; те, що викликає осуд, подив тощо» [4, с. 768].

Нечисленними є алогічні фразеологізми, денотатом яких є об'єкт без вказівки на його атрибут, хоча форма фіксує сполучення об'єкта та його ознаки, що найчастіше виражена прикметником: $O_1 \rightarrow O_2(N) + Atr_{O_2}(Adj)$. Таку модель можуть мати як квазіреальні (дійна корова – «джерело прибутку» [4, с. 308], *перша ластівка* – «початок у появі, становленні чого-небудь» [4, с. 329], *насиджене гніздо (кубло)* – «житло, місце, де хто-небудь прожив тривалий час» [4, с. 150]), так і фантомні фразеологізми (*білі мухи* – «сніг, сніжинки» [4, с. 413], *гришна вода* – «горілка» [4, с. 121]). Атрибутивне розширення у такому разі логічно мотивоване цілісною семантикою, тобто не є зайвим, алогічним і об'єктивно ґрунтується на притаманності об'єкту певного набору ознак.

Ірреальні фразеологізми за субстантивними структурно-семантичними моделями, згідно з нашими спостереженнями, не виникають, оскільки ірреальний фразеологізм передбачає теоретично можливе, однак нереальне поєднання компонентів, тоді як типова субстантивна модель може бути представлена у вигляді реального або нереального (без можливості проміжного трактування) поєднання об'єкта з атрибутом чи іншим об'єктом.

Таким чином, типові субстантивні моделі переважно є логічними (структура форми повторює структуру денотата й пов'язана з нею). Алогічність виникає під час реалізації таких моделей квазіреальними, фантомними й абсурдними фразеологізмами, тобто зумовлена конкретним компонентним наповненням змодельованої форми.

Ад'єктивні фразеологізми представлені більш різнотипними, порівняно із субстантивними, структурно-семантичними моделями. Так, ознака, яку передає загальна семантика ад'єктивних фразеологізмів, на рівні форми може бути виражена такими моделями:

1. $Atr \rightarrow O(N) + Atr_o$ – денотативна ознака представлена через поєднання об'єкта та його атрибута: *як викручена ганчірка* – «дуже стомлений, знесилений» [4, с. 146], *чистої води* – «справжній» [4, с. 121], *велике серце* – «хто-небудь дуже добрий, чуйний, здатний перейматися чиймись переживаннями, горем» [4, с. 639], *довгий язик* – у знач. «1. Хто-небудь дуже балакучий, любить пліткувати, говорити багато зайвого, неправдивого» [4, с. 785], *як нова копійка* – «чепурний, охайно одягнений, чистий» [4, с. 307], *очі великі* – «хтось занадто цікавий (перев. до чужих справ); безцеремонний» [4, с. 476]. Поява об'єкта у структурі фразеологізму логічно мотивована: денотативний атрибут передано не просто через іншу ознаку, а через ознаку, притаманну певному об'єкту, вказівку на який і зберігає фразеологічна конструкція. Це модель квазіреальних фразеологізмів, оскільки їх форма – логічно виправдане поєднання об'єкта та його атрибута.

2. $Atr \rightarrow O(N) + pr + P(V)$ – денотативну ознаку представлено як дію, спрямовану на об’єкт. Атрибутивність таких фразеологізмів пов’язана із властивостями об’єкта дії, тоді як семантичне наповнення виконаного процесу фактично нівельоване, що призводить до втрати фразеологізмом логічності на рівні структурних відповідностей. Така модель втілена у:

– квазіреальних фразеологізмах (дія, через яку виражено атрибут, логічна): *зірок з неба не хапати* (не знімати, не здійснювати тощо) – «не видівлятися особливими здібностями, розумом тощо» [4, с. 740], *не ликом шитий* – «який уже набув певних знань, може виконувати щось, уміє поводитися належним чином» [4, с. 776], *ні в які ворота (двері) не лізе* – «зовсім безглузде, нелогічне, непристойне і т. ін. що-небудь» [4, с. 343], *[і] вузь не пролізе* – «дуже густий (про рослинність)» [4, с. 139], *і на голову (на вуха) не налізе* – «що-небудь нерозумне, несерйозне, недоречне або зовсім безглузде» [4, с. 422];

– абсурдних фразеологізмах (дія, через яку виражено атрибут, навмисно нелогічна, свідомо нереальна): *з вареної крашанки курча висидить* – «надзвичайно хитрий, спритний» [4, с. 84], *кулаком вола вб’є* – «дуже сильний» [4, с. 53], *снігу зимою (посеред зими, взимку) не дістанеш* – «хто-небудь дуже скупий» [4, с. 207], *з ніску мотузки (мотузку) сучить* – «дуже спритний, практичний хто-небудь» [4, с. 701].

Можлива така видозміна моделі: $Atr \rightarrow S(N_n) + P(V) + [pr] + O(N)$, тобто атрибутивна ознака виражена через дію суб’єкта. Така модель може бути представлена фантомними (*ще мак [росте] (цвіте, сходять і т. ін.) у голові* – «хтось молодий, недосвідчений, нерозумний і т. ін.» [4, с. 364], *бісики грають (стрибають, рідше іскряться тощо) в очах* – «хто-небудь веселий, перебуває в піднесеному настрої» [4, с. 33]) та абсурдними фразеологізмами: (*аж [і] шкура говорить* – «хто-небудь надзвичайно жвавий, енергійний або балакучий» [4, с. 777], *мухи в носі грають* – «хтось гордовитий, пихатий, задержуватий і т. ін.» [4, с. 413], *і муха крилом уб’є* – «когось легко здолати; хтось фізично слабкий, безсилий» [4, с. 412]).

3. $Atr \rightarrow O_1(Nn) + [pr] + O_2(N)$ – денотативний атрибут представлено через фантомні фразеологізми, у яких атрибут залежить від відношень між об’єктами: жуки у голові – «хтось не дуже розумний, недоумкуватий або неадекватно сприймає дійсність» [4, с. 237], *макітра розуму* – «хтось розумний, розсудливий, кмітливий тощо» [4, с. 365], *нуль без палички* – «нічого не вартий, не має ніякої ваги, ніякого значення; ніщо» [4, с. 442], *пеньок (пень) з очима* – «нетямущий, безтолковий, дурнуватий» [4, с. 489].

4. $Atr \rightarrow pr + O(N)$ – ознака реалізована іменниково-прийменниковою конструкцією. Така модель є варіантом попередньої, коли через семантичну нівеляцію відбувається усичення дієслівного компонента й у структурі фразеологізму, тоді як ознака об’єкта, пов’язаного із цією дією, зберігає вплив на загальну атрибутивну семантику та повноцінно функціонує як форма фразеологізму: *з вулиці* – «зовсім невідомий, випадковий» [4, с. 139], *нід вушом* – «дорослий (про хлопця)» [4, с. 139], *з бородою* – «вже багато разів розказаний, почутий, не новий» [4, с. 36]. Ці фразеологізми квазіреальні, тобто алогічні на рівні зв’язку між компонентом та реалізованою ним у складі фразеологізму семантикою. Оскільки форма таких одиниць усичена, про алогічність зв’язку між їх компонентами не йдеться, а отже, фантомними, ірреальними чи абсурдними фразеологізмами така модель не представлена.

5. $Atr \rightarrow con(як) + O(N)$; $Atr_1 \rightarrow con(як) + Atr_2(Adj)$ – денотативний атрибут виражено іменником, прикметником чи дієприкметником зі сполучником як: *як (мов, ніби тощо) грім* – «фізично витривалий, сильний, дужий (про людину)» [4, с. 170], *як картина* – «дуже гарний, вродливий» [4, с. 288], *як дзвін* – «дуже міцний, надійний» [4, с. 196], *як (мов, ніби тощо) засватаний* – «несміливий, сором’язливий, нерішучий або такий, що трохи пишасться» [4, с. 251].

Загалом такі фразеологізми є квазіреальними, однак при розширенні моделі шляхом поєднання двох об’єктів, реально несумісних ($Atr \rightarrow con(як) + O_1(N_n) + [pr] + O_2(N)$), можливе виникнення абсурдних фразеологізмів: як із гречки лико – «поганий, нікчемний, нікудишний і т. ін. (перев. про кого-небудь)» [4, с. 334], *як (мов, ніби тощо) з клоччя батіг* – у знач. «1. Поганий, нікудишний, зовсім непридатний для чогось; ніякий» [4, с. 23], *як із дишла гармата* – «дуже поганий, нікудишний» [4, с. 147], *як (мов, наче тощо) грім з (серед) ясного (рідко чистого) неба* – «1. Несподівано, раптово, зненацька і т. ін. 2. Несподіваний, раптовий і т. ін.» [4, с. 170].

Модель представлення денотативного атрибута порівняльною конструкцією зі сполучником як властива і паралогічним фразеологізмам (вираження заперечення ознаки, властивості через об’єкти, відношення між якими відсутні чи беззмістовні: $negAtr \rightarrow con(як) + O_1(N_n) + pr + O_2(N)$): *як діра (діал. дзюра) в (на) мості* (зі сл. треба, потрібен і под.) – «уживається для повного заперечення зазначеного слова (з яким вживається фразеологізм. – Г.А.); зовсім не (потрібен)» [4, с. 206], *як свиня в дощ* – у знач. «1. (зі сл. чепурний). Уживається для вираження повного заперечення змісту зазначеного слова; зовсім не (чепурний)» [4, с. 631], *як (мов, ніби і т. ін.) зайцеві бубон* (зі сл. потрібний). – «уживається для повного заперечення змісту зазначеного слова; зовсім не (потрібний)» [4, с. 46], *слабий як учетверо мотуз* – «уживається для повного заперечення змісту зазначеного слова; зовсім не (слабий)» [4, с. 661], *як собаці другий хвіст* (зі сл. потрібний, треба тощо) – «уживається для повного заперечення змісту зазначених слів; зовсім не (потрібен, треба)» [4, с. 674].

6. $negAtr \rightarrow con(ні) + O_1(N) + con(ні) + O_2(N)$ (або як поодинокий варіант $Atr \rightarrow con(ні) + P_1(Vinf) + con(ні) + P_2(Vinf)$) – денотативна ознака виражена через поєднання двох об’єктів (дій) парним єднальним сполучником *ні ... ні*, що заперечує обидва об’єкти, їхні властивості, дії, зумовлюючи виникнення паралогічного фразеологізму із загальним значенням відсутності ознаки: *ні пес ні баран* – «не здатний ні на що» [4, с. 500], *ні пава [й] ні тава (ні ворона)* – «який нічим не виділяється; посередній, ніякий (про людину)» [4, с. 479], *ні (ані) до сака ні (ані) до бовта* – «ні до чого не здатний» [4, с. 628], *ні до ладу ні до прикладу* – у знач. «1. Не здатний ні до чого; недотеп, нікчемний, незугарний і т. ін.» [4, с. 325], *ні врізати ні доточити* – «не здатний ні на що» [4, с. 129].

Отже, ад'єктивні моделі можуть фіксувати як логічний зв'язок між структурою та семантикою фразеологізму (представлення атрибута як властивості об'єкта), так і порушення такого логічного зв'язку (представлення атрибута як дії), хоча загалом фантомних і абсурдних ад'єктивних фразеологізмів менше, ніж квазіреальних; паралогічні фразеологізми представлені окремими моделями, а ірреальних немає взагалі (атрибутивність фактологічно не представлена як теоретично притаманна об'єктові ознака).

Перспективи дослідження фразеологізмів в аспекті структурно-семантичного моделювання полягають, на нашу думку, в обробленні ширшого фактологічного матеріалу та його статистичному опрацюванні, що дасть змогу чіткіше розмежувати та пояснити способи утворення алогічних фразеологізмів української мови.

Література:

1. Бабич Н.Д. Галицько-буковинські варіанти гуцульських фразеологізмів: функціональний аспект. Вісник Прикарпатського нац. ун-ту ім. В. Стефаника. Івано-Франківськ: Вид-во Прикарпатського нац. ун-ту ім. В. Стефаника, 2010. Вип. XXV–XXVI: Філологія. С. 11–15.
2. Баран Я.А. Фразеологія у системі мови : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра філол. наук: спец. 10.02.15 «Загальне мовознавство». К., 1998. 32 с.
3. Мокиєнко В.М. Славянская фразеология. М.: Высш. шк., 1980. 207 с.
4. Словник фразеологізмів української мови. / укл. В.М. Білоноженко, І.С. Гнатюк, В.В. Дятчук та ін. К.: Наук. думка, 2003. 1104 с.

Анотація

Г. АРТЕМЕНКО. ОСОБЛИВОСТІ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ЛОГІЧНОСТІ / АЛОГІЧНОСТІ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ СУБСТАНТИВНИМИ ТА АД'ЄКТИВНИМИ СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНИМИ МОДЕЛЯМИ

У статті виокремлено типові структурно-семантичні моделі субстантивних й ад'єктивних фразеологізмів української мови. Подано найбільш поширені видозміни цих моделей. Встановлено, що одна модель може бути основою різних видів логічних / алогічних фразеологізмів, проілюстровано механізми їх утворення.

Ключові слова: структурно-семантичне моделювання, логічні фразеологізми, алогічні фразеологізми, субстантивні фразеологізми, ад'єктивні фразеологізми.

Анотация

Г. АРТЕМЕНКО. ОСОБЕННОСТИ РЕПРЕЗЕНТАЦИИ ЛОГИЧНОСТИ / АЛОГИЧНОСТИ ФРАЗЕОЛОГИЗМОВ СУБСТАНТИВНЫМИ И АДЪЕКТИВНЫМИ СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧЕСКИМИ МОДЕЛЯМИ

В статье выделены типичные структурно-семантические модели субстантивных и адъективных фразеологизмов украинского языка. Представлены наиболее распространенные видоизменения этих моделей. Зафиксировано, что одна модель может служить основой различных видов логических / алогичных фразеологизмов, проиллюстрированы механизмы их образования.

Ключевые слова: структурно-семантическое моделирование, логические фразеологизмы, алогические фразеологизмы, субстантивные фразеологизмы, адъективные фразеологизмы.

Summary

H. ARTEMENKO. THE PECULIARITIES OF LOGICAL / ILLOGICAL REPRESENTATION OF PHRASEOLOGICAL UNITS BY SUBSTANTIVE AND ADJECTIVAL STRUCTURAL-SEMANTIC MODELS

The article presents typical structural-semantic models of Ukrainian substantive and adjectival phraseological units. The most common modifications of these models have been studied. It is fixed that one model can be served as a basis for various types of logical / illogical phraseological units. Schematic representation of their forming has been established.

Key words: structural-semantic modelling, logical phraseological units, illogical phraseological units, substantive phraseological units, adjectival phraseological units.